

JEDZENIE I NAPOJE

Ciekawostki o jabłkach: 36 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Balana · Opublikowano: 15.10.2026 · Zaktualizowano: 19.10.2026 · Zweryfikowano: 19.10.2026

Jabłoń domowa wywodzi się z dzikiej jabłoni Siewersa z gór Tienhszan w Azji Środkowej, gdzie udomowiono ją prawdopodobnie 4000–10 000 lat temu. W 2024 r. z Polski pochodziło 29% jabłek zebranych w Unii Europejskiej, a w 2025 r. jej sady wydały ponad 3,8 mln ton owoców. Ziemia grójecka dostarcza ok. 40% krajowej produkcji, a najcięższe jabłko świata ważyło 1,849 kg.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- Jabłoń domową udomowiono prawdopodobnie 4000–10 000 lat temu w górach Tienhszan.
- W 2024 r. z Polski pochodziło 29% z 11,6 mln ton jabłek zebranych w UE.
- W 2025 r. zebrano w Polsce ponad 3,8 mln ton jabłek.
- Sady kartowe na ziemi grójeckiej dają ok. 40% krajowej produkcji jabłek.
- Za granicę trafia nawet 85% polskiego koncentratu soku jabłkowego.
- W 1918 r. Jan Cieślak zbudował pierwszą przechowalnię owoców w Polsce.
- Najcięższe jabłko ważyło 1,849 kg.

Pochodzenie i biologia jabłoni

1 Jabłoń udomowiono prawdopodobnie 4000–10 000 lat temu w Tienhszanie

Według Encyclopaedia Britannica jabłoń domowa pochodzi od dzikiej jabłoni Siewersa (*Malus sieversii*) z gór Tienhszan w Azji Środkowej. Uważa się, że udomowiono ją 4000–10 000 lat temu, a do Europy Zachodniej trafiła Jedwabnym Szlakiem. Odrębne odmiany jabłoni rozpoznawano już ponad 2000 lat temu.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Apple , Data odczytu: 2026.10.15

2 Dzisiejsze jabłka są bliżej spokrewnione z europejską dziką jabłonią

Badanie 839 drzew z 5 gatunków jabłoni od Chin po Hiszpanię, opublikowane w 2012 r., wykazało, że do genów jabłoni domowej dołożyło się kilka dzikich gatunków. Wymiana genów z europejską jabłonią dziką (*Malus sylvestris*) sprawiła, że dzisiejsza jabłoń jest z nią bliżej spokrewniona niż ze swoim azjatyckim przodkiem.[2]

Źródło: Cornille A. i in., New insight into the history of domesticated apple: secondary contribution of the European wild apple to the genome of cultivated varieties , Data odczytu: 2026.10.15

3 Genom jabłoni ma 17 chromosomów

W 2010 r. opublikowano szkic genomu jabłoni domowej. Badacze ustalili, że ponad 50 mln lat temu cały genom przodka uległ podwojeniu, przez co liczba chromosomów wzrosła z 9 do 17. Analiza potwierdziła też, że przodkiem jabłoni uprawnej jest jabłoń Siewersa. Badacze opisali jabłko jako

owoc rzekomy, który rozwija się z rozrośniętej podstawy działek kielicha, czyli dna kwiatowego.[3]

Źródło: Velasco R. i in., The genome of the domesticated apple (*Malus × domestica* Borkh.) , Data odczytu: 2026.10.15

4 Dziki przodek jabłoni jest gatunkiem narażonym

Jabłoń Siewersa (*Malus sieversii*), dziki przodek jabłoni domowej, ma status gatunku narażonego na Czerwonej liście drzew Azji Środkowej z 2009 r. Według szacunków w ciągu 50 lat zniszczono ok. 90% lasów owocowych i orzechowych Azji Środkowej. Rosnące tam dzikie jabłonie, śliwy, czereśnie, morele i orzechy włoskie mają wyjątkowo dużą różnorodność genetyczną.[4]

Źródło: Botanic Gardens Conservation International, The Red List of Trees of Central Asia , Data odczytu: 2026.10.19

5 Jabłoń rośnie między 30° a 60° szerokości

Jabłoń udaje się zwykle między 30° a 60° szerokości geograficznej, zarówno na północ, jak i na południe od równika. Potrzebuje bowiem wyraźnej zimy, w czasie której przechodzi długi okres spoczynku. Zebrane jabłka mają zwykle 5–10 cm średnicy, a odmian są tysiące.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Apple , Data odczytu: 2026.10.15

6 Jabłonie szczepi się na podkładkach w wieku ok. 18 miesięcy

Pożądane odmiany jabłoni zwykle szczepi się na wytrzymałych siewkach w wieku ok. 18 miesięcy, a do sadu sadi się je po 1–2 latach. Odmianę można zaszczyć na podkładce karłowej lub półkarłowej. Nieprzycinane drzewo na podkładce z siewki często dorasta do ok. 9 m wysokości.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Apple , Data odczytu: 2026.10.15

7 Jabłoń Newtona ma ok. 400 lat

Jabłoń odmiany Flower of Kent, kojarzona z Isaakiem Newtonem i odkryciem grawitacji, zapuściła korzenie w sadzie dworu Woolsthorpe w Anglii ok. 400 lat temu. Według National Trust drzewo wciąż tam rośnie. W 1665 r. epidemia dżumy zmusiła Newtona do powrotu do Woolsthorpe. Opowieść o jabłku opisał William Stukeley w 1752 r. we wspomnieniach o życiu Newtona.[5][6]

Źródła: National Trust, Woolsthorpe Manor,

<https://www.nationaltrust.org.uk/visit/nottinghamshire-lincolnshire/woolsthorpe-manor>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Snopes, Is Isaac Newton's Apple Tree Still Alive? , Data odczytu: 2026.10.19

8 Johnny Appleseed sadził jabłonie w 2 stanach USA

Najstynniejszy z amerykańskich rozsiewaczy jabłoni, szkółkarz John Chapman, znany jako Johnny Appleseed, sadził je na dużą skalę w 2 stanach: Ohio i Indianie. Jabłonie z nasion rozpowszechniali w Ameryce Północnej najpierw rdzenni mieszkańcy i traperzy, a potem osadnicy. Chapman stał się postacią z lokalnych legend.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Apple , Data odczytu: 2026.10.15

Odmiany i hodowla

9 Odmiany dzieli się na 3 klasy

Encyclopaedia Britannica dzieli odmiany jabłoni na 3 szerokie klasy: jabłka na cydr, jabłka do gotowania i pieczenia oraz jabłka deserowe. Odmiany deserowe wyróżniają się kolorem, wielkością, aromatem, gładką skórą, a często także chrupkością i wyrazistym smakiem.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Apple , Data odczytu: 2026.10.15

10 Idared to najczęściej uprawiana jabłoń w Polsce

Najpopularniejszą odmianą jabłoni w polskich sadach w 2012 r. był Idared z udziałem ok. 20% powierzchni, podał GUS. Drugi był Jonagold (13,5%), a trzeci Szampion (10,7%). Dalej znalazły się m.in. Ligol (6,5%), Gloster (4,4%) i Golden Delicious (3,8%), a Antonówka i Cortland miały po 3,2%. Idared prowadził też w badaniu z 2004 r., z udziałem 19,0%.[7][8]

Źródła: Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2012 r. , Data publikacji: 2013.10.31, Data odczytu: 2026.10.19; Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2004 r. , Data publikacji: 2005.06.20, Data odczytu: 2026.10.19

11 W polskich sadach dominują odmiany zagraniczne

Program hodowli jabłoni prowadzi Instytut Ogrodnictwa – PIB w Skierniewicach, działający od 1951 r. jako Instytut Sadownictwa. W uprawie jabłoni w Polsce przeważają jednak odmiany zagraniczne o białym miąższu, m.in. Idared, Szampion, Jonagold, Gala i Golden Delicious. Od 2009 r. w Skierniewicach krzyżuje się też czerwonomiąższową odmianę Trinity.[9][10]

Źródła: Lewandowski M., Kierunki i osiągnięcia w hodowli odmian jabłoni w Europie i na świecie, Instytut Ogrodnictwa – PIB , Data odczytu: 2026.10.15; Lewandowski M., Nowe polskie odmiany jabłoni , Data odczytu: 2026.10.15

12 W 2024 r. 2 nowe polskie odmiany jabłoni objęto ochroną prawną

Dnia 14 czerwca 2024 r. do Księgi Ochrony Wyłączniego Prawa wpisano 2 nowe odmiany jabłoni z Instytutu Ogrodnictwa – PIB: Goldin i Rugold, pod numerami S 283 i S 284. Obie są odporne na parcha jabłoni. Owoce osiągają dojrzałość zbiorczą w 2. połowie września i można je przechowywać do marca w zwykłej chłodni. Współtwórcą odmian jest dr Mariusz Lewandowski.[11]

Źródło: Instytut Ogrodnictwa – PIB, Dwie nowe odmiany jabłoni , Data publikacji: 2024.07.01, Data odczytu: 2026.10.19

13 Odmiany z serii Pillnitz Re pozwalają ograniczyć fungicydy o 80%

W Niemczech hodowlę jabłoni rozpoczęto w 1928 r., a w ośrodku Drezno-Pillnitz opracowano ponad 20 odmian, m.in. Piro i Pinova. Według Instytutu Ogrodnictwa nowe odporne odmiany z serii Pillnitz Re pozwalają ograniczyć stosowanie fungicydów w sadach o 80%. Hodowcy w Polsce też szukają odmian odpornych na parcha i mączniaka.[9]

Źródło: Lewandowski M., Kierunki i osiągnięcia w hodowli odmian jabłoni w Europie i na świecie, Instytut Ogrodnictwa – PIB , Data odczytu: 2026.10.15

14 Odmianę Cosmic Crisp tworzą ponad 20 lat

A amerykańska odmiana Cosmic Crisp wywodzi się z krzyżówki odmian Enterprise i Honeycrisp, wykonanej w 1997 r. Enterprise wybrano ze względu na długie przechowywanie owoców, a Honeycrisp wyhodował Uniwersytet Minnesoty. W 2011 r. Washington State University zaczął

wprowadzać jabłoni WA 38 jako odmianę. Na rynek trafiła w 2019 r., a sadownicy zarezerwowali wcześniej 4–6 mln drzewek.[12][9]

Źródła: Fruit Growers News, Cosmic Crisp 20 years in the making , Data publikacji: 2017.02.20, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; Lewandowski M., Kierunki i osiągnięcia w hodowli odmian jabłoni w Europie i na świecie, Instytut Ogrodnictwa – PIB , Data odczytu: 2026.10.19

Polskie sady

15 W 2017 r. w Polsce rośla prawie 1/3 sadów jabłoniowych UE

Według Eurostatu w 2017 r. sady jabłoniowe zajmowały w Unii Europejskiej 522 tys. ha, czyli 15,5% całej powierzchni sadów. Był to 2. największy obszar wśród gatunków owoców, po migdałach. Prawie 1/3 sadów jabłoniowych UE, dokładnie 31,1%, znajdowała się w Polsce.[13]

Źródło: Eurostat, Where do we grow our fruit and vegetables? , Data publikacji: 2019.10.03, Data odczytu: 2026.10.15

16 W 2023 r. 32% sadów jabłoniowych UE rośnie w Polsce

W 2023 r. sady jabłoniowe zajmowały w Unii Europejskiej ok. 444 tys. ha, podaje Eurostat. Prawie 1/3 tej powierzchni, czyli 32%, znajdowała się w Polsce. Kolejną 1/4 dzieliły Włochy (13%) i Francja (12%). Razem z Rumunią (10%) i Niemcami (7%) te 5 krajów miało ok. 3/4 powierzchni sadów jabłoniowych w Unii Europejskiej.[14]

Źródło: Eurostat, Agricultural production – orchards , Data odczytu: 2026.10.19

17 Ponad 42% polskich sadów jabłoniowych leży na Mazowszu

W 2012 r. w województwie mazowieckim było 42,4% powierzchni sadów jabłoniowych w Polsce, wynika z badania sadów GUS. Kolejne były województwa łódzkie (12,2%), lubelskie (11,1%) i świętokrzyskie (10,6%). Łącznie w tych 4 województwach znajdowało się 76,3% polskich sadów jabłoniowych.[7]

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2012 r. , Data publikacji: 2013.10.31, Data odczytu: 2026.10.19

18 Na hektarze sadu rośnie średnio ponad 1100 jabłoni

Średnie zagęszczenie jabłoni w polskich sadach wzrosło z 925 drzew na hektar w 2004 r. do 1118 drzew w 2012 r., wynika z badań sadów GUS. W 2007 r. było to 1000 drzew na hektar. W 2004 r. najgęściej rosły młode jabłonie do 4 lat, średnio 1334 drzewa na hektar. W 2012 r. blisko 41% powierzchni jabłoni rośnie w zagęszczeniu 800–1599 drzew na hektar.[8][7]

Źródła: Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2004 r. , Data publikacji: 2005.06.20, Data odczytu: 2026.10.19; Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2012 r. , Data publikacji: 2013.10.31, Data odczytu: 2026.10.19

19 Najlepiej owocują jabłonie w wieku 5–9 lat

W 2004 r. najwyższe plony jabłek w Polsce dawały drzewa w wieku 5–9 lat, wynika z badania sadów GUS. Z sadów w tym wieku pochodziło 36,9% całej produkcji jabłek w sadach. Jabłonie zajmowały wtedy 71,4% powierzchni polskich sadów, a jabłka stanowiły 85,6% zbiorów owoców z drzew uprawianych w sadach.[8]

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2004 r. , Data publikacji: 2005.06.20, Data odczytu: 2026.10.19

20 Polska najczęściej w Europie używa murarki ogrodowej w sadach

W 2022 r. sady jabłoniowe w Polsce zajmowały ok. 152 tys. ha, podaje Instytut Ogrodnictwa – PIB. Uprawy sadownicze zapylają najczęściej pszczoły miodne z okolicznych pasiek, a ważnym uzupełnieniem są murarka ogrodowa i trzmiel ziemny. Polska jest krajem o najwyższym w Europie wykorzystaniu murarki ogrodowej w sadach produkcyjnych.[15]

Źródło: Instytut Ogrodnictwa – PIB, Zakład Pszczelnictwa, Borański M., Monitoring wpływu ochrony roślin na owady zapylające. Raport 2023 , Data odczytu: 2026.10.19

21 Parch może zabrać ponad 50% plonu jabłek

Parch jabłoni powoduje w latach z częstymi wiosennymi opadami straty plonu średnio 25% na drzewach podatnych odmian, a niekiedy ponad 50%. Chorobę wywołuje grzyb *Venturia inaequalis*. Naukowcy z Instytutu Ogrodnictwa – PIB nazywają parcha najbardziej szkodliwą chorobą jabłoni, dlatego sadownicy prognozują infekcje za pomocą modeli komputerowych.[16]

Źródło: Masny S., Sobiczewski P. i in., Prognozowanie parcha jabłoni i ocena zagrożenia chorobowego na podstawie wskazań wybranych modeli , Data odczytu: 2026.10.19

Polska potęgą jabłkową

22 Polska jest 3. producentem jabłek na świecie

Według opracowania Instytutu Ogrodnictwa – PIB, opartego na danych USDA i GUS, światowa produkcja jabłek w 2025 r. wyniosła ok. 81,7 mln ton. Najwięcej zebrały Chiny (47 mln ton) i USA (5,0 mln ton), a 3. była Polska z ponad 3,8 mln ton. Kolejne miejsca zajęły Włochy, Turcja i Francja.[9]

Źródło: Lewandowski M., Kierunki i osiągnięcia w hodowli odmian jabłoni w Europie i na świecie, Instytut Ogrodnictwa – PIB , Data odczytu: 2026.10.15

23 Polska daje 29% jabłek Unii Europejskiej

W 2024 r. Unia Europejska zebrała 11,6 mln ton jabłek, a 29% z nich pochodziło z Polski, podaje Eurostat. Kolejne były Włochy z 21% i Francja z 17%, a zbiory w całej UE były o 4% mniejsze niż w 2023 r. Polska była też 3. producentem owoców w UE z 4,1 mln ton, po Włoszech i Hiszpanii (bez cytrusów, winogron i truskawek).[17]

Źródło: Eurostat, How much fruit and vegetables does the EU harvest? , Data publikacji: 2025.08.25, Data odczytu: 2026.10.19

24 W 2025 r. zebrano w Polsce ponad 3,8 mln ton jabłek

Według wynikowego szacunku GUS zbiory jabłek w Polsce w 2025 r. wyniosły ponad 3,8 mln ton i były o 12,9% większe niż w 2024 r. Cała produkcja owoców z drzew w sadach wyniosła 4,2 mln ton, więc jabłka stanowiły ok. 90% tych zbiorów. Gruszek zebrano 78,7 tys. ton, a śliwek 117,9 tys. ton.[18][19]

Źródła: Główny Urząd Statystyczny, Wynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2025 r. , Data publikacji: 2025.12.18, Data odczytu: 2026.10.15, Data odczytu: 2026.10.19; Główny Urząd Statystyczny, Wynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2025 r. (informacja sygnałna, PDF) , Data publikacji: 2025.12.18, Data odczytu:

2026.10.19

25 Od 2013 r. Polska prawie co roku zbiera ponad 3 mln ton jabłek

Zbiory jabłek w Polsce od 2013 r. co roku przekraczają 3 mln ton, z wyjątkiem nieurodzajnego 2017 r., gdy zebrano 2,4 mln ton, podaje Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Rekordowe były lata 2021–2022, z plonami ponad 4 mln ton. W 2024 r. zebrano ok. 3,4 mln ton, o 13% mniej niż w 2023 r. Ministerstwo określa Polskę jako największego producenta jabłek w Europie.[20]

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Owoce i warzywa , Data odczytu: 2026.10.19

26 Polska eksportuje nawet 85% koncentratu soku jabłkowego

Na eksport trafia 20–30% polskich jabłek i nawet 85% wyprodukowanego w Polsce zagęszczonego soku jabłkowego, podaje Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Polska należy do największych na świecie eksporterów świeżych jabłek i koncentratu soku jabłkowego. Zagęszczony sok jabłkowy trafia głównie do Niemiec, Wielkiej Brytanii, Holandii i USA.[20]

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Owoce i warzywa , Data odczytu: 2026.10.19

27 Rekordowe zbiory jabłek z 2014 r. zbiegły się z rosyjskim embargiem

W sezonie 2014/15 zbiory jabłek w Polsce szacowano na rekordowe 3,5 mln ton, o prawie 13% więcej niż rok wcześniej, podawał Departament Rolnictwa USA (USDA). Według USDA rekordowy plon i rosyjskie embargo na produkty rolne miały silnie zaburzyć rynek owoców. W ostatnich 2 miesiącach 2014 r. i pierwszych 2 miesiącach 2015 r. Polska sprzedała do USA 21 020 t soku jabłkowego za 23,3 mln USD.[21][22]

Źródła: USDA Foreign Agricultural Service, Poland: Poland Expecting Record Apple Crop of 3.5m metric tons, <https://www.fas.usda.gov/data/poland-poland-expecting-record-apple-crop-35m-metric-tons>, Data odczytu: 2026.10.19, Data odczytu: 2026.10.19; USDA Foreign Agricultural Service, Poland: Russian Ban on Polish Apples Sweetened by U.S. Imports of Juice , Data odczytu: 2026.10.19

28 Brak opadów w 2025 r. powodował drobnienie jabłek

GUS podaje, że w 2025 r. pogoda w sierpniu i 1. połowie września na ogół sprzyjała dojrzewaniu jabłek i gruszek. W sadach, które ominęły opady, owoce jednak drobniały, traciły jakość, a czasem przedwcześnie opadały. W październiku zbiory utrudniały deszcze.[18][19]

Źródła: Główny Urząd Statystyczny, Wynikowy szacunek głównych ziemniaków rolnych i ogrodniczych w 2025 r. , Data publikacji: 2025.12.18, Data odczytu: 2026.10.15, Data odczytu: 2026.10.19; Główny Urząd Statystyczny, Wynikowy szacunek głównych ziemniaków rolnych i ogrodniczych w 2025 r. (informacja sygnałna, PDF) , Data publikacji: 2025.12.18, Data odczytu: 2026.10.19

Jabłka łąckie i grójeckie

29 Sady jabłek łąckich zajmują 3000 ha

Jabłka łąckie rosną w sadach o powierzchni 3000 ha w gminach Łącko, Podegrodzie, Stary Sącz i Łukowica w Małopolsce. Tak podaje wniosek o rejestrację ich oznaczenia geograficznego, opublikowany w 2010 r. w Dzienniku Urzędowym UE. Połowa tej powierzchni leży w gminie Łącko. Większość sadów rośnie na stokach o nachyleniu 5–15°, a roczna suma opadów wynosi tam 700–1000 mm.[23]

Źródło: Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Publikacja wniosku zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006: „Jabłka łąckie” (2010/C 42/04) , Data publikacji: 2010.02.19, Data odczytu: 2026.10.19

30 Jabłka z Łącka wożono do Gdańska już ponad 700 lat temu

Już w XIII w., czyli ponad 700 lat temu, z sadów w okolicy Łącka wywożono surowe śliwy i jabłka do Gdańska, podaje wniosek o rejestrację jabłek łąckich. W XVI w. tutejsze sady wymieniano w dokumentach jako ogrody folwarczne i parafialne. Protokoły dworskie z wizytacji w 1698 r. wspominają, że część chałupników zbierała owoce i dostarczała je do dworu w ramach pańszczyzny.[23]

Źródło: Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Publikacja wniosku zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006: „Jabłka łąckie” (2010/C 42/04) , Data publikacji: 2010.02.19, Data odczytu: 2026.10.19

31 Święto Kwitnącej Jabłoni w Łącku odbywa się od 1947 r.

Od 1947 r. w Łącku organizowane jest święto nazywane Dniami Kwitnącej Jabłoni, a dziś Świętem Kwitnącej Jabłoni. Według wniosku o rejestrację jabłek łąckich jego geneza wiąże się z obroną tradycji sadowniczej. Planowano wówczas budowę zapory na Dunajcu, która doprowadziłaby do zalania Łącka. Święto odbywa się co roku w maju.[23]

Źródło: Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Publikacja wniosku zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006: „Jabłka łąckie” (2010/C 42/04) , Data publikacji: 2010.02.19, Data odczytu: 2026.10.19

32 Ziemia grójecka daje ok. 40% polskich jabłek

Intensywne sady karłowe na ziemi grójeckiej dostarczają ok. 40% krajowej produkcji jabłek, podaje wniosek o rejestrację oznaczenia „Jabłka grójeckie” z 2010 r. W niektórych gminach intensywność upraw sięga 70%. Owoce mają rumieniec większy od przeciętnego średnio o 5%, a w okresie przed zbiorem nocą bywają tam chłodne, nawet do 0 °C.[24]

Źródło: Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Publikacja wniosku zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006: „Jabłka grójeckie” (2010/C 322/11) , Data publikacji: 2010.11.27, Data odczytu: 2026.10.19

33 Sadownictwo grójeckie wspierała królowa Bona od 1545 r.

W 1545 r. królowa Bona otrzymała duże połacie ziemi w powiecie grójeckim i wspierała tamtejszych ogrodników przywilejami, podaje wniosek o rejestrację „Jabłek grójeckich”. W 1578 r. sadownictwo zyskało podstawę prawną w akcie królewskim wydanym przez syna Bony. W XIX w. sadownictwo propagowali tu duchowni, m.in. Roch Wójcicki z Belska.[24]

Źródło: Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Publikacja wniosku zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006: „Jabłka grójeckie” (2010/C 322/11) , Data publikacji: 2010.11.27, Data odczytu: 2026.10.19

34 Pierwszą przechowalnię owoców w Polsce zbudowano w 1918 r.

W 1918 r. sadownik Jan Cieślak z Podgórzyc na ziemi grójeckiej zbudował pierwszą przechowalnię owoców w Polsce. Był symbolem sadów handlowych zakładanych tam na początku XX w. W 1909 r. Witalis Urbanowicz opracował „10 przykazań ogrodniczych”, a po klęsce urodzaju w 1958 r. zorganizowano Dni Kwitnących Jabłoni, promujące jabłka i region.[24]

Źródło: Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Publikacja wniosku zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006: „Jabłka grójeckie” (2010/C 322/11) , Data publikacji: 2010.11.27, Data odczytu: 2026.10.19

Rekordy

35 [Rekord] Najcięższe jabłko ważyło 1,849 kg

Najcięższe jabłko według Guinness World Records ważyło 1,849 kg. Wyhodował je i zerwał Chisato Iwasaki w swoim sadzie w mieście Hirosaki w prefekturze Aomori w Japonii 24 października 2005 r. Typowe jabłko ma według Britanniki 5–10 cm średnicy, a wielkość, kształt i kwasowość owoców zależą od odmiany.[25][1]

Źródła: Guinness World Records, Heaviest apple , Data odczytu: 2026.10.15; Encyclopaedia Britannica, Apple , Data odczytu: 2026.10.15

36 [Rekord] Najdłuższa obierka z jabłka miała 52,51 m

Najdłuższą nieprzerwaną obierkę z jabłka, o długości 52,51 m, uzyskała Kathy Wafler z USA 16 października 1976 r., podaje Guinness World Records. Obieranie trwało 11 godz. 30 min i odbyło się w centrum handlowym Long Ridge Mall w Rochester w stanie Nowy Jork. W jednostkach amerykańskich obierka miała 172 stopy i 4 cale.[26]

Źródło: Guinness World Records, Longest apple peel , Data odczytu: 2026.10.19

Jabłka w liczbach

Parametr | Wartość

Czas udomowienia jabłoni (szacunek) | 4000–10 000 lat temu

Chromosomy jabłoni | 17

Zbiory jabłek w UE (2024) | 11,6 mln t

Udział Polski w zbiorach jabłek UE (2024) | 29%

Zbiory jabłek w Polsce (2025) | ponad 3,8 mln t

Sady jabłoniowe w Polsce (2022) | ok. 152 tys. ha

Udział ziemi grójeckiej w krajowej produkcji | ok. 40%

Eksport koncentratu soku jabłkowego | do 85% produkcji

Średnie zagęszczenie jabłoni w sadach (2012) | 1118 drzew/ha

Najcięższe jabłko | 1,849 kg

Źródła danych: Encyclopaedia Britannica, Nature Genetics, Eurostat, GUS, Instytut Ogrodnictwa – PIB, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Dziennik Urzędowy UE, Guinness World Records. Stan na 19 października 2026 r.

Mity i fakty o jabłkach

FAŁSZ

„Polska jest największym producentem jabłek na świecie”

W 2025 r. Polska była 3., po Chinach (47 mln ton) i USA (5,0 mln ton). Jest za to największym producentem jabłek w Unii Europejskiej, z 29% unijnych zbiorów w 2024 r.[27][17]

Źródła: Lewandowski M., Kierunki i osiągnięcia w hodowli odmian jabłoni w Europie i na świecie, Instytut Ogrodnictwa – PIB,

https://www.inhort.pl/wp-content/uploads/2026/01/3.21_opracowanie_odmiany_jablони.pdf, Data odczytu: 2026.10.15, Data odczytu: 2026.10.19; Eurostat, How much fruit and vegetables does the EU

harvest? , Data publikacji: 2025.08.25, Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Jabłonie pochodzą z Europy”

Przodkiem jabłoni domowej jest jabłoń Siewersa z gór Tienszan w Azji Środkowej.[3]

Źródło: Velasco R. i in., The genome of the domesticated apple (*Malus × domestica* Borkh.) , Data odczytu: 2026.10.15

FAŁSZ

„Jabłonie dobrze rosną także w tropikach”

Jabłoń potrzebuje wyraźnej zimy i długiego spoczynku, dlatego udaje się zwykle między 30° a 60° szerokości geograficznej.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Apple , Data odczytu: 2026.10.15

CZĘŚCIOWO PRAWDA

„Polska eksportuje większość swoich jabłek”

Za granicę trafia 20–30% polskich jabłek, ale nawet 85% wyprodukowanego w Polsce zagęszczonego soku jabłkowego.[20]

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Owoce i warzywa , Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„W polskich sadach rosną głównie polskie odmiany jabłoni”

Przeważają odmiany zagraniczne; w 2012 r. najczęściej powierzchni zajmowały Idared (ok. 20%), Jonagold (13,5%) i Szampion (10,7%).[7]

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2012 r. , Data publikacji: 2013.10.31, Data odczytu: 2026.10.19

Źródła

1. Encyclopaedia Britannica, Apple. Adres: <https://www.britannica.com/plant/apple-fruit-and-tree>. Data odczytu: 2026.10.15.
2. Cornille A. i in., New insight into the history of domesticated apple: secondary contribution of the European wild apple to the genome of cultivated varieties. Wydawca: PLoS Genetics. Wydanie: t. 8, nr 5, 2012. Strony: e1002703. Adres: <https://doi.org/10.1371/journal.pgen.1002703>. Data odczytu: 2026.10.15.
3. Velasco R. i in., The genome of the domesticated apple (*Malus × domestica* Borkh.). Wydawca: Nature Genetics. Wydanie: t. 42, nr 10, 2010. Strony: 833–839. Adres: <https://doi.org/10.1038/ng.654>. Data odczytu: 2026.10.15.
4. Botanic Gardens Conservation International, The Red List of Trees of Central Asia. Adres: <https://www.bgci.org/resources/bgci-tools-and-resources/red-list-of-trees-of-central-asia/>. Data odczytu: 2026.10.19.
5. National Trust, Woolsthorpe Manor, <https://www.nationaltrust.org.uk/visit/nottinghamshire-lincolnshire/woolsthorpe-manor>, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.
6. Snopes, Is Isaac Newton’s Apple Tree Still Alive?. Adres: <https://www.snopes.com/fact-check/isaac-newtons-apple-tree/>. Data odczytu: 2026.10.19.
7. Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2012 r.. Adres:

https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/RL_produkcja_ogrodnicza_badanie_sadow_2012.pdf. Data publikacji: 2013.10.31. Data odczytu: 2026.10.19.

8. Główny Urząd Statystyczny, Produkcja ogrodnicza. Badanie sadów 2004 r.. Adres: https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/produkcja_ogrodnicza_badanie_sadow.pdf. Data publikacji: 2005.06.20. Data odczytu: 2026.10.19.

9. Lewandowski M., Kierunki i osiągnięcia w hodowli odmian jabłoni w Europie i na świecie, Instytut Ogrodnictwa – PIB. Adres: https://www.inhort.pl/wp-content/uploads/2026/01/3.21_opracowanie_odmiany_jablони.pdf. Data odczytu: 2026.10.15.

10. Lewandowski M., Nowe polskie odmiany jabłoni. Wydawca: Sad. Wydanie: nr 1/2025. Strony: 82–86. Adres: https://www.inhort.pl/wp-content/uploads/2025/07/3.13_artykul_Lewandowski_MPS.pdf. Data odczytu: 2026.10.15.

11. Instytut Ogrodnictwa – PIB, Dwie nowe odmiany jabłoni. Adres: <https://www.inhort.pl/dwie-nowe-odmiany-jablони/?print=pdf>. Data publikacji: 2024.07.01. Data odczytu: 2026.10.19.

12. Fruit Growers News, Cosmic Crisp 20 years in the making. Adres: <https://fruitgrowersnews.com/article/cosmic-crisp-20-years-making/>. Data publikacji: 2017.02.20, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.

13. Eurostat, Where do we grow our fruit and vegetables?. Adres: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/DDN-20191003-1>. Data publikacji: 2019.10.03. Data odczytu: 2026.10.15.

14. Eurostat, Agricultural production – orchards. Adres: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Agricultural_production_-_orchards. Data odczytu: 2026.10.19.

15. Instytut Ogrodnictwa – PIB, Zakład Pszczelnictwa, Borański M., Monitoring wpływu ochrony roślin na owady zapylające. Raport 2023. Adres: https://www.inhort.pl/wp-content/uploads/2024/01/6.5_2023_RAPORT.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.

16. Masny S., Sobiczewski P. i in., Prognozowanie parcha jabłoni i ocena zagrożenia chorobowego na podstawie wskazań wybranych modeli. Wydawca: Progress in Plant Protection. Wydanie: t. 63, nr 4, 2023. Strony: 233–245. Adres: <https://doi.org/10.14199/ppp-2023-024>. Data odczytu: 2026.10.19.

17. Eurostat, How much fruit and vegetables does the EU harvest?. Adres: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250825-1>. Data publikacji: 2025.08.25. Data odczytu: 2026.10.19.

18. Główny Urząd Statystyczny, Wynikowy szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodnich w 2025 r.. Adres: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/uprawy-rolne-i-ogrodnicze/wynikowy-szacunek-glownych-ziemioplodow-rolnych-i-ogrodnich-w-2025-r-,5,24.html>. Data publikacji: 2025.12.18, Data odczytu: 2026.10.15. Data odczytu: 2026.10.19.

19. Główny Urząd Statystyczny, Wynikowy szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodnich w 2025 r. (informacja sygnalna, PDF). Adres: <https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5509/5/24/1/wynikowy-szacunek-glownych-ziemioplodow-rolnych-i-ogrodnich-w-2025-r.pdf>. Data publikacji: 2025.12.18. Data odczytu: 2026.10.19.

20. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Owoce i warzywa. Adres: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/owoce-i-warzywa2>. Data odczytu: 2026.10.19.

21. USDA Foreign Agricultural Service, Poland: Poland Expecting Record Apple Crop of 3.5m metric tons, <https://www.fas.usda.gov/data/poland-poland-expecting-record-apple-crop-35m-metric-tons>, Data odczytu: 2026.10.19. Data odczytu: 2026.10.19.

22. USDA Foreign Agricultural Service, Poland: Russian Ban on Polish Apples Sweetened by U.S. Imports of Juice. Adres: <https://www.fas.usda.gov/data/poland-russian-ban-polish-apples-sweetened-us-imports-juice>. Data odczytu: 2026.10.19.

23. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Publikacja wniosku zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006: „Jabłka łuckie” (2010/C 42/04). Wydanie: C 42. Strony: 7–11. Adres: https://www.infor.pl/download/site/pl/oj/2010/c_042/c_04220100219pl00070011.pdf. Data publikacji: 2010.02.19. Data

odczytu: 2026.10.19.

24. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, Publikacja wniosku zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006: „Jabłka grójeckie” (2010/C 322/11). Wydanie: C 322. Adres:

https://www.infor.pl/download/site/pl/oj/2010/c_322/c_32220101127pl00350040.pdf. Data publikacji: 2010.11.27. Data odczytu: 2026.10.19.

25. Guinness World Records, Heaviest apple. Adres:

<https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/heaviest-apple>. Data odczytu: 2026.10.15.

26. Guinness World Records, Longest apple peel. Adres:

<https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/68353-longest-unbroken-apple-peel>. Data odczytu: 2026.10.19.

27. Lewandowski M., Kierunki i osiągnięcia w hodowli odmian jabłoni w Europie i na świecie, Instytut Ogrodnictwa – PIB,

https://www.inhort.pl/wp-content/uploads/2026/01/3.21_opracowanie_odmiany_jablони.pdf, Data odczytu: 2026.10.15.
Data odczytu: 2026.10.19.